

Karkonosze w INSPIRE – wspólny GIS w ochronie przyrody

W poniedziałek 28 kwietnia 2014 roku odbyło się w Wojanowie spotkanie, podczas którego podsumowano wyniki realizowanego od czterech lat, zarówno przez KPN jak i KRNP, wspólnego projektu mającego na celu stworzenie bazy danych obejmujących teren Karkonoszy. Chodzi oczywiście o obie strony gór, zarówno czeską jak i polską.

Sala konferencyjna pałacu w Wojanowie. Foto: Krzysztof Tęcza

Prowadzący spotkanie Zygmunt Jała zwięźle przybliżył wszystkim cele projektu. Zarówno ten główny (stworzenie wspólnego systemu zarządzania) jak i szczegółowe. Bo tylko poprzez wzmocnienie wspólnych działań parków na rzecz ochrony przyrody; poprzez stworzenie wspólnej, a co za tym idzie spójnej, infrastruktury geoinformacyjnej; poprzez wzmocnienie mechanizmów udostępniania danych oraz ich wymiany; i w końcu, poprzez wzmocnienie wiedzy pracowników parku; możemy osiągnąć zakładane wyniki. Wszystkie bowiem podejmowane w ramach projektu działania mają doprowadzić do tego by Karkonosze stały się obszarem transgranicznym traktowanym całościowo, zarówno w procesie planowania jak i zarządzania środowiskiem. Nie jest to jednak takie łatwe, zważywszy na odmienne sposoby klasyfikacji jakim podlega środowisko przyrodnicze po obu stronach granicy. Często nie ma stosownego odpowiednika co znacznie utrudnia proces harmonizacji danych. A właśnie harmonizacja danych jest tutaj chyba najważniejsza. Zwłaszcza dla przyszłych użytkowników geoportalu. Wszak nie muszą oni znać się na sposobach klasyfikacji czy katalogowania danych jakie używają Czesi czy Polacy. Dla nich liczyć się będzie tylko fakt, iż mogą pobierane dane porównywać i być pewni, że są one kompatybilne. Że nie będą musieli zastanawiać się o co tu chodzi.

Żeby właśnie tak było przez cztery lata pracował cały sztab fachowców, którzy w momencie gdy poszczególne dane nie zgrywały się czy w ogóle okazywały się całkowicie rozbieżne tworzyli jakiś wspólny model, który eliminował te rozbieżności. Czy udało się to w stu procentach? Pewnie nie. Projekt jest bowiem zupełnie nowym, nie mającym odpowiednika w naszym kraju, a co za tym idzie jest tym, na którym będą opierać się twórcy kolejnych podobnych baz danych.

Jakie trudności towarzyszyły powstawaniu bazy danych niech świadczy fakt, iż w wielu wypadkach po złożeniu map polskich z czeskimi okazywało się, że oficjalna granica państwowa nie pokrywa się z rzeczywistym stanem w terenie. Często pozostawały kilkumetrowe pasy ziemi niczyjej. Jeżeli zatem tutaj nie było zgodności to co dopiero mówić jeśli scalało się mapy określające zasoby przyrodnicze obu krajów, gdzie stosuje się różne klasyfikacje ale gdzie do tej pory kładło się w różnym stopniu nacisk na to co było uważane za ważne. Otóż dochodziło do sytuacji, gdzie po naszej stronie gór licznie występował jakiś gatunek roślinności a po stronie naszych sąsiadów już go nie było. Jak nożem uciął. Czyż jest to możliwe? Otóż nie. Wytlumaczenie jest oczywiście bardzo proste. U nas akurat prowadzono badania pod kątem tego gatunku, a u Czechów nie prowadzono takich badań. Stąd też powstają takie sytuacje. Dzięki jednak utworzeniu wspólnej bazy danych wiadomo teraz, o jakie informacje należy ją uzupełniać. Jest to niejako sygnał mówiący w jakich kierunkach należy podejmować kolejne badania. Podstawową zasadą projektu jest fakt nie powtarzania wykonanej już pracy. Jeśli coś zostało ujęte w bazie jest przyjmowane przez obie strony projektu. Dzięki temu pracownicy parków jak i naukowcy podejmujący tu badania naukowe, nie tylko będą mieli ułatwiony dostęp do pozyskiwania wielu niedostępnych do tej pory danych ale także nie będą musieli niepotrzebnie tracić czasu na badania, które były już prowadzone.

Uczestnicy konferencji w Wojanowie. Foto: Krzysztof Tęcza

Bardzo ważnym jest także fakt udostępnienia geoportalu dla turystów. Będą oni mogli, dzięki przygotowaniu wielu stosownych narzędzi, zaplanować swoją wędrówkę. Będą mogli sprawdzić jak dużo potrzeba zabezpieczyć czasu by ją zrealizować. Będą także mogli sprawdzić trudności jakie ich czekają na trasie. Dzięki stworzonej mapie można bowiem dowiedzieć się, poza wielkościami przewyższeń, także jak wyglądają zbocza, którymi mamy iść. Zwykła mapa nie pozwala nam na pozyskiwanie takich informacji. Teraz praktycznie każdy będzie mógł najpierw „przejsć” planowaną przez siebie trasę wirtualnie. Może pozwoli to na przykład na ograniczenie ilości niepotrzebnych wypadków.

Na koniec trzeba wiedzieć, że podjęte prace nad harmonizacją bazy danych przez oba parki podyktowane były także zapisami Dyrektywy UE INSPIRE dotyczącej informacji przestrzennej. W pracach dotyczących projektu wzięło udział kilkudziesięciu naukowców z wielu instytucji. Ich pozytywne nastawienie do przewyżniania powstających problemów pozwoliło pokonać je i myślę, że pozwoli nam, przyszłym użytkownikom *Geoportalu Karkonoszy* na pozyskanie wielu cennych informacji. Wszystkie dane będą ogólnodostępne, z niewielkimi ograniczeniami wynikającymi np. z tytułu obronności kraju. Oczywiście nie wszystkie dane szczegółowe będą dostępne dla każdego użytkownika geoportalu. Każdy z zalogowanych otrzyma stosowny poziom dostępu. Jest to jednak zrozumiałe, a wynika choćby z faktu ochrony cennych zasobów przyrodniczych. Ważnym jest tutaj fakt, iż wszystkie dane będą dostępne zarówno w języku polskim, czeskim a także angielskim.

Dyrektorzy parków pokazują podpisanie porozumienie. Foto: Krzysztof Tęcza

Na koniec wyraźnie trzeba stwierdzić, że niestety nie wszystkie dane da się zharmonizować. Są takie, które jeszcze poczekają na to. Dotyczy to zwłaszcza danych wyłączonych dla służb państwowych, choćby właśnie granic państwowych. Tego typu dane mogą być zharmonizowane tylko poprzez te jednostki.

W prezentacji oprócz Zygmunta Jały udział wzięli Jan Pačák, Monika Rusztecka, Krzysztof Krakowski, Andrzej Kraskiewicz i Krzysztof Korzeń, który przedstawił nam ogrom prac wykonanych przez Fundację „Dolina Pałaców i Ogrodów”. W końcu konferencja odbywała się w pałacu w Wojanowie, będącym najładniejszą wizytówką Kotliny Jeleniogórskiej.

Oczywiście wystąpili dyrektorzy obu parków. Karkonoski Park Narodowy reprezentował dr inż. Andrzej Raj a Krkonošský Národní Park inż. Jan Hřebačka. KRNP był stroną wiodącą przedstawianego projektu.

Najważniejszym jednak wydarzeniem dzisiejszego spotkania było podpisanie przez dyrektorów karkonoskich parków porozumienia dotyczącego zarządzania zasobami bazy danych przestrzennych Karkonoszy. Dzięki temu już niebawem portal zostanie udostępniony wszystkim chętnym.

Krzysztof Tęcza